

7. Кузьмин Е.С. Основы социальной психологии. – Л.: ЛГУ, 1967. – 173 с.
8. Мольц М. Я-это Я, или Как стать счастливым. – СПб, 1992. – 192 с.
9. Парыгин Б.Д. Основы социально-психологической теории. – М.: Мысль, 1971. – 345 с.
10. Психологические программы развития личности в подростковом и старшем возрасте / Под общ. ред. И.В.Дубровиной. – М.: Просвещение, 1995. – 124 с.
11. Шерковин Ю.А. Психологические проблемы массовых информационных процессов. – М., 1975. – 371 с.
12. Шпалинский В.В. Экспериментально-психологическое исследование групповой сплочённости малых групп // Проблемы экспериментальной психологии и её истории // Под ред. А.В.Петровского и др. – М.: Наука, 1971. – 517 с.
13. Центральний державний історичний архів у Львові, ф. 410, оп.1, спр. 12, арк. 272.

УДК 37(09)

Рушак О.В.

**СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАЦЬКОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ
У МИСТЕЦЬКИХ ВНЗ ПОЛЬЩІ: ПОГЛЯД ЗБОКУ.
НА ПРИКЛАДІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕМИ
“ГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВИДАНЬ ЗАКАРПАТТЯ 2-Ї ПОЛ. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.”**

***Анотація.** В статті розкриваються питання сучасних тенденцій в художній освіті ВНЗ Польщі, специфіка викладацької діяльності та можливостей реалізації науково-дослідної роботи молодих науковців з-за кордону та вказаної країни. Подаються основні етапи у дослідницькій роботі над темою “Графічне оформлення видань Закарпаття другої половини ХІХ – початку ХХ століття”. Аналізується візуальна та усна інформація діяльності академії мистецтв та інститутів Польщі і України.*

***Аннотация.** В статье раскрываются вопросы современных тенденций в художественном образовании Польши, специфика преподавательской деятельности и возможностей реализации научно-исследовательской работы молодых исследователей из зарубежья и указанной страны. Подаются основные этапы в исследовательской работе по теме “Графическое оформление изданий Закарпатья второй половины ХІХ – начала ХХ века”. Анализируется визуальная и устная информация о деятельности академий искусств и институтов Польши и Украины.*

***Annotation.** The topic of this work is the modern tendencies in artistic education of Poland, the specific features of trainers work and abilities of realization the scientific and searching work of young scientists abroad and in Poland. It deals with the main stages in researching theme “Graphic decoration of Transcarpatian editions from the second part of 19 till the beginning of the 20 century”. The author analyzes the visual and oral information about the Academy and Institutes of Arts in Poland and Ukraine.*

Формування мистецького середовища завжди відбувалося за різноманітних обставин та історичних подій. Проте, щоразу мистці знаходили можливість самоствердження у реалізації своєї творчої діяльності. Сьогодні, змінивши стільки пережитностей, мистецтво прагне нового прояву, вивільняючись з суспільних рамок та знаходячи нові можливості по-сучасному сприймати світ та оточення як в роботах відомих світових майстрів так і в творчості молодого покоління краю.

Дана публікація базуватиметься на власних спостереженнях та матеріалах, зібраних в Польщі, під час перебування в країні в рамках міжнародної стипендії *Gaude Polonia* під патронатом міністра культури Польщі. Метою перебування в країні було продовження науково-дослідної роботи на тему “Графічне оформлення видань Закарпаття 2-ї пол. ХІХ – поч. ХХ ст.”.

У процесі збору інформації, її опрацювання було проведено ряд досліджень:

– вдалося оглянути загально європейські, польські та українські взірці друкованої продукції означеного періоду;

– опрацювати оригінали документів в архівних збірках Наукової бібліотеки ім. Оссолінських, відділі Мистецтва книги Національного музею у Вроцлаві, відділах спеціалізованих збірок Наукової та Головної університетської бібліотеки м. Вроцлава. В архівних збірках кабінету графіки Краківської вдалося ознайомитись з працями майстрів видавничої справи, що займалися художнім оформленням друкованої продукції в кін. ХІХ – поч. ХХ ст. Вдалося відшукати стилістично подібні взірці елементів книжкового дизайну ХІХ ст. (ініціали, віньетки) краківських та закарпатських видань;

– ознайомитись з сучасними науковими публікаціями, де розглянуті різні методи наукового дослідження та опрацьовані теми з графіки, графічного оформлення у польських та європейських виданнях ХІХ— ХХ ст.

Матеріали, зібрані в архівах країни ввійдуть до наукової роботи.

Працюючи над зазначеною темою було накопичено певний досвід у веденні наукових пошуків у галузі мистецтвознавства.

Окрім можливості вільно працювати над дослідженням наукової теми у сфері мистецтва книги, було неможливим відмовитись відвідати мистецькі школи вищого рангу, тим більше, що термін перебування в Польщі охоплював період навчального семестру у ВНЗ. Працюючи у складі викладацького колективу Закарпатського художнього інституту, стало зрозумілим зацікавлення роботою колег художніх навчальних закладів іншої країни. Як і будь-яка країна, Польща має кілька різноступеневих вищих навчальних закладів мистецького фаху: інститути художні та педагогічні, теорії і мистецтва, дизайну легкої промисловості та архітектури. Найвищими за ступенем освіти є АСП (Akademie sztuk pięknych), або як в нас називають – Академії мистецтв: у Гданську, Познаню, Вроцлаві, Лудзі, Варшаві, Катовіцах, Кракові. За напрямком діяльності вони трохи різняться. Але, більшість з них мають кафедру дизайну чи відділ графіки: мультимедійного проектування чи станкової графіки, промислового чи текстильного дизайну. Так, Вроцлавська кафедра графіки АМ у 2007 р. серед усіх інших подібних ВНЗ визнана найкращою у Польщі. Цьому сприяє активна діяльність кафедри, участь у чисельних мистецьких подіях та обраний напрямок на Європейське сучасне мистецтво. У той час студенти Лудзької АМ мають можливість на конкурсній основі реалізовувати свої творчі проекти в інших європейських вузах (Німеччини, Італії, Англії, Швеції, Словаччини), з якими співпрацює цей навчальний заклад.

Протягом піврічного терміну, проведеного у Польщі, вдалося відвідати академії у Вроцлаві (Західна Польща), Лудзі (Центральна Польща) та Кракові (південно-східна територія Польщі). Тому, саме про їх роботу й буде сказано. Звичайно, це суб'єктивна думка, особисті враження та спостереження, які базуються на візуальній інформації, отриманій наглядно, із взірців презентаційних робіт на території академій, друкованих академічних та каталогових видань, а також усній інформації – в ході спілкування з викладачами та працівниками окремих кафедр чи відділів академій. Усе це дало хороший поштовх для наступної самореалізації.

Вдалося відслідкувати певні мистецькі тенденції в художній освіті, які перегукуються з напрямками українських ВНЗ, перш за все через специфіку фаху. Іншою причиною є Болонська система освіти.

Тому, найперше почнемо з того, як стати студентом такого ВНЗ.

Обов'язковим є комплекс вступних іспитів, до складу якого входять:

– співбесіда, на яку абітурієнти приносять свої творчі (художні) роботи чи проекти, конкурсні відзнаки мистецького напрямку;

– наступний комплексний екзамен з кількох предметів за обраним напрямком спеціалізації (композиція, проектування), (рисунок, живопис), який триває майже цілий день;

– і останній – загальний, з історії мистецтв. Основні питання теж за обраною спеціалізацією абітурієнта – архітектурне проектування, театр та фільм, мультимедія. Одними з головних є запитання, пов'язані зі знанням сучасних напрямків, новинок, тенденцій в обраному мистецькому середовищі.

Навчання ведуться вузько за спеціалізацією. Один предмет розділений на кілька семестрів, з поетапним ускладненням завдань. Оскільки будівлі академій є просторі, старі чи світлі сучасні, кожен відділ з усіх предметів має по декілька майстерень та аудиторій, розміщених у головних корпусах-будівлях чи додаткових приміщеннях. Студенти мають змогу працювати в окремих майстернях типографіки, комп'ютерного проектування, фотосправи та мультимедійного проектування, і не тільки в майстернях літографії, офорту, ситодруку, трафаретного друку на тканинах, скульптури та різьби. Екзаменаційні перегляди відбуваються за системою, подібно до наших навчальних закладів: кафедрально, з екзаменаційною комісією. На проміжкових переглядах (наприклад: комп'ютерного проектування, профмайстерності (макетування) студент особисто захищає свою роботу.

Дипломне проектування складається з практичної роботи в кількох предметах. Наприклад: комп'ютерне проектування – афіші, інформаційне повідомлення та відкрита діюча виставка серії графічних робіт, виконаних у станкових техніках (офорту, акватинти та ін.).

Щодо основних мистецьких напрямків та тенденцій в сучасній художній освіті вищих начальних закладів Польщі можемо віднести:

– вільну роботу студентів над курсовими та дипломними проектами. Увага на самоосвіту студентів;

– вільний доступ до публічних та наукових бібліотек, архівних джерел. Право працювати в архівах мають всі: і студенти, і досвідчені науковці. З супровідними листами від керівників наукових робіт чи вільно – із записом на день чи тиждень, залежно від часу і потреби у роботі;

– збереження (архівування) художніх праць з поточних та попередніх навчальних академічних років, за якими можуть навчатися студенти: аналізувати, робити порівняльну характеристику в процесі роботи над певним проектом, що сприяє кращому засвоєнню базових знань зі спеціалізованих предметів;

– наукове, базове опрацювання джерел, каталогування графічних, мистецьких, цінних історичних візців художніх робіт. Сучасні поліграфічні послуги, які надаються державними, приватними друкарнями чи місцевими академічними – сприяють кращому документуванню як новинок так і артефактів;

– щорічні, довготривалі чи короткочасні конкурси, виставки, виїзні пленери та навчання за кордоном, спонсорські програми, підтримки та стипендіальні допомоги від приватних, державних та урядових установ – усе це сприяє творчому потенціалу, формуванню творчої особистості студентів під час навчання у вищих художніх навчальних закладах, та становлення їх у мистецькому середовищі як спеціалістів за обраними напрямками діяльності. Такі ж підтримки від уряду, на конкурсній основі, існують й для молодих науковців: державні стипендії на реалізацію наукового дослідження з наступною можливістю публікації праці.

Сучасність, висока культура, сильне поняття “нації”, самоусвідомлення як особистості, любов до свого краю і народу – основні теми, в яких відбувається формування молодого мистця. Ці поняття впроваджені в сучасних культурних польських брендах краю: “Інформаційний портал – пізнай Польщу”, “Вроцлав – місто зустрічей”, “Закохайся у Варшаву”. Як результат – самоствердження власної єдності, могутності та хороший заклик для туристів відвідати країну, який може спрацьовувати підсвідомо. Цікавим є те, що до розробки цих та інших соціальних й культурних проектів долучаються студенти та викладачі вищих мистецьких навчальних закладів. Довіра краю, уряду до роботи молодих спеціалістів є досить сильною. Про це свідчать такі чисельні конкурси та програми під патронатом державного уряду.

Приємно, що подібна тенденція починає проявлятися і на Україні. Яскравий приклад – недалеко – м. Львів, 2006 рік – святкування 750-річчя міста Лева. Впроваджений величезний комплексний рекламний проект “Львів – відкритий для світу”, що розробляв творчий колектив, у складі якого були студент та викладач кафедри графіки Львівської національної академії мистецтв, сьогодні працює як невід’ємна частка бренду міста. Все більше розпочинає проводитись різноманітних конкурсів та творчих виставок, де можуть проявити свої творчі здібності молоді художники різних мистецьких закладів України.

Щодо практичної діяльності у складі викладачів кафедри дизайну ЗХІ, що стала результатом спостереження за методами та напрямками роботи закордонних фахівців, на сьогодні є:

- впровадження нових завдань в навчальних дисциплінах “Проектування” та “Профмайстерність”, “Шрифти та типографіка” на кафедрі дизайну ЗХІ;

- домовленість з Галереєю Краківської АМ та Лудзької АМ про виставку студентських робіт на тему “авторської книжки”;

- вдалося організувати співпрацю з Головною бібліотекою Краківської АМ по обміну спеціалізованої мистецької літератури;

- отримана згода щодо художнього пленеру за кордоном для студентів, участь у мистецькій акції “Лемківський Єрусалим” під час фольклорного фестивалю “Лемківська ватра” у Ждині, а також робота волонтерами з молоддю, українцями, що проживають на території Польщі з відомих історичних причин. Сподіваємось, що наше студентство зможе творчо реалізуватись на повну силу.

Отже, формування психології молодого мистця відбувається у сприятливих для творчого розвитку умовах. Виходячи з лав студентів, молодий спеціаліст – дизайнер, художник, мистецтвознавець, є відкритим і вільним для творчої роботи, вільно себе почуває в будь-якій сфері мистецької діяльності.

УДК 371.132

Савчук О.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті висвітлюються впровадження інтерактивних методик навчання як складова процесу трансформації освіти.

Аннотация. В статье освещаются внедрения интерактивных методик учебы как составляющая процесса трансформации образования.

Annotation. The article light up introductions of interactive methods of studies as a constituent of process of transformation of education.

Реформування освіти України висуває нові завдання та вимоги до усіх її ланок. Значні якісні зрушення відбуваються й у галузі вищої освіти, що зумовлено загальним спрямуванням нашої держави на курс до євроінтеграції. Реалізація названої тенденції полягає у приєднанні України до Болонського процесу. У зв'язку з цим процесом виникає потреба у новому баченні й переорієнтації як освітніх стандартів в цілому, так і стандартів з підготовки фахівців соціально-гуманітарного спрямування зокрема.

Насамперед, слід зазначити, що структурування змісту вищої освіти має значною мірою ґрунтуватися на вітчизняному науково-методичному досвіді, а не механічно наслідувати аналогічні навчальні дисципліни, що викладаються в європейських навчальних закладах цього рівня. Підкреслимо, що педагогічний менеджмент в освітньому просторі України має бути спрямований не тільки на реалізацію євроінтеграційних процесів, а і відображати свою національну специфіку.